

Jellem- és karakterábrázolás művészetórán

Egy – egy novella, regény szereplőjének jellemzésére a diákok gyakran használnak sablonos, semmitmondó jelzőket, (pl. jó, rossz, okos, buta) eltüntetve ezzel az egyéniséget, sőt elveszítik a mű jobb megértésének a lehetőségét is. Ugyanígy tesznek, ha önállóan vagy csoportosan kell egy-egy figurát megalkotni. Ugyanakkor szünetben, ha egymásról beszélnek, vagy élményeiket mondják el, sokkal árnyaltabban fogalmazznak.

Az ellentmondás okát maguk a gyerekek fogalmazzák meg: „feladatként nehezebb, mert kötelező; mert értékelni fogják; mert az enyém biztosan nem lesz olyan jó; én ezt nem tudom megmondani” stb. Ezért olyan feladatokat adok, amelyek elvégzése kihívás a fantáziának. Mindenki szabadon alkothat, és rossz megoldás pedig nem létezik. Az alkotás öröme, az „én is létre tudok hozni valamit” bizonyossága, a „nem is vagyok olyan rossz” érzése növeli az önbecsülést. Így mindenkinek egyenlő esélye van, s nem biztos, hogy a legjobb tanuló fogja adni a legjobb megoldást. Az ilyen feladat sikeres teljesítése után megnő a tanulók kedve a tantárgyhoz, a tanuláshoz. Nem ritka, hogy ezek után a többi tantárgyhoz képest kiemelkedőbb eredményt is érnek el.

Fontos, hogy minden megoldást megnézzünk, megbeszéljünk! A feladatok alapja a természet legyen, mert ez az, amely körülvesz, amelyhez mindenki „hozzájut”, és mindenki másként láthat.

1. fázis:
- Válasszatok ki néhány zöldséget, gyümölcsöt!
Fogjátok meg, nézzétek meg a színét, a formáját, szagoljátok meg!
 - Képzeljétek el, hogy milyen ember lenné, ha most átválna!

Néhány válasz:

- torma:
- fehér, hosszú olyan mint az egér, az illata finom, de az íze csípős.
 - Ez egy olyan ember, akinek a haja ősz, a teste vékony, de van egy kis pocakja. Mogorva, mindenkibe beleköt, de azért tud kedves is lenni.
- eper:
- vörös, illatos, megbújik a levelek között, szív alakú, sok magja van, átlátszó, édes.
 - Egy olyan lányt képzelek el, aki nagyon szeplős, de a szeplők csak közelről látszanak. A haja vörös, egy kicsit duci, nagyon szégyellős, szereti a cukrot, jó szívű.

2. fázis: Különböző színű és formájú préselt levelek elemzése, majd arc festése temperával vagy filccel.

3. fázis: Csoportalakítás

A csoport tagjai (3-4 fő) válogatnak a két feladat „szereplői” közül, nevet adnak, helyeztetek találnak ki, vázlatot írnak, megtervezik a játékformát.

Segítség a vázlat írásához: – Hol játszódik az esemény?

– Milyen kapcsolat van a szereplők között?

– Mi az alapvető konfliktus, hogyan oldható fel?

Fontos felhívni a figyelmet arra, hogy az esemény ne legyen túl bonyolult, és a gyerekek használják személyes élményeiket, tapasztalataikat. A megjelenítési formák pontos kidolgozása még egyértelműbbé teszi a karaktereket, és megkönnyíti az eljátszást.

Megoldás: Helyszín: egy keskeny utca

Szereplők: fiatalok, haverok – idősek, barátok – Kapor, Hagyma, Cékla – Zeller – Árpád bácsi, Karalábé – János bácsi

Konfliktus: a csoportok nem férnek el egymás mellett, valakinek félre kell állni

Megoldás: megjelenik valaki, akit mind a két fél elfogad

Esemény

Megjelenítési formák

Az utca egyik végén közelednek a barátok.

Nyugodt, tiszta beszéd; lassú, megfontolt, ráérős járás; magyarázó kézmozdulatok; a másik figyelemesen néz, időként bólogat.

Az utca másik végén megjelennek a haverok.

Lökdöszik egymást, felnevetnek, köveket rugdosnak, idétlen vigyor, egymás ugratása.

A találkozás.

Körbefogják a barátokat, öltözközik kigúnyolása, laza beállítás, fenyegető tekintet.

A harmadik megjelenése.

Határozott, a végén egyik táborhoz sem csatlakozik. Szégyen, araszolva mennek el egymás mellett.

4. fázis: A „forgatókönyvek” eljátszása

A játék az alkotási folyamat csúcsa. Fel lehet állni, eszközöket lehet keresni, a teret be lehet rendezni, lehet próbálni az „előadás” előtt.

A cél: egymás segítségével a karakterek megfelelő viselkedésének kialakítása, hitelessé tétele.

5. fázis: Értékelés

– A csoport tagjai önmagukat értékelik: Sikerült-e megvalósítani azt, amit szerettek volna?

– A többi csoport értékelése: Mi sikerült jól, mit kellett volna másként csinálni?

– Tanári értékelés: Az egész folyamat összegzése.

A folyamat bármelyik fázisa önálló feladatként is megoldható, de tovább is fejleszthető. pl.:

– A jellemvonások megjelenítése gesztusokkal, mimikával és a csoport tagjai hangosan „olvasva” megfejtik.

– Irodalmi idézetek válogatása egy-egy jellegzetes embertípushoz.

